



## Zeven punten van kritiek op de conventie van de regering met Engie-Electrabel mbt uitstel kernuitstap

Tom Willems  
11 december 2015

---

De nucleaire eenheden waren eertijds voorzien voor een levensduur van 30 jaar. Daardoor werden ze ook op een periode van 20 jaar afgeschreven (nog in de captieve markt via tariefafspraken). Eens afgeschreven genereren deze centrales (binnen een vrije markt omgeving) een nucleaire rente voor de uitbater. De wet op de kernuitstap (2003) voorziet in de sluiting van alle kerncentrales na een levensduur van 40 jaar. Hiervan kan afgeweken worden onder de voorwaarde dat de bevoorradingszekerheid in het gevaar dreigt te komen.

Vorige regeringen hebben meermaals van deze uitzonderingsclausule gebruik willen maken:

- Op 22 oktober 2009 ondertekenden de regering Van Rompuy en GDF-Suez een protocolakkoord waardoor de drie oudste Belgische centrales Doel 1, Tihange 1 en Doel 2 een levensduurverlenging van 10 jaar zouden krijgen. Dit akkoord was geheim. Door de val van de regering werd dit akkoord niet omgezet in een wetswijziging, waardoor de volgende regering zich daar niet aan gehouden voelde.
- Op 4 juli 2012 besliste de regering Di Rupo eenzijdig dat enkel Tihange 1 50 jaar in dienst mag blijven, tot 2025. Hiervoor werd een conventie getekend tussen regering en Suez-Electrabel. Deze conventie werd niet voorgelegd aan het parlement. In de conventie wordt aan de uitbating van de Tihange I een gegarandeerd minimaal rendement van 9,3 % beloofd (maar afhankelijk van de marktomstandigheden kan het ook meer zijn). De wet op de kernuitstap werd aangepast om dit mogelijk te maken.
- Op 28 juni besliste de regering Michel om de wet op de kernuitstap een tweede maal te wijzigen. “Met het oog op het verzekeren van de bevoorradingszekerheid op het gebied van energie” wordt het mogelijk gemaakt om Doel 1 opnieuw op te starten en de levensduur van Doel 2 met 10 jaar te verlengen. Eén van de hoofdargumenten was de onzekerheid over de scheurtjes centrales Doel 3 en Tihange 2. Daarvoor moest er wel ten laatste op 30 november 2015 een overeenkomst gesloten worden met de uitbater Engie-Electrabel. Deze overeenkomst wordt op 30/11 ondertekend en overgemaakt aan het parlement. Deze bevat voorstellen van wetswijziging als bindende voorwaarde en tevens een schadevergoeding voor Engie-Electrabel wanneer de regering dit niet nakomt.

Hieronder zeven punten van kritiek:

1. De oudste Belgische kerncentrales openhouden is niet nodig voor de bevoorradingszekerheid. Dat werd al duidelijk in de studie van de CREG van 2/09/2015 over de strategische reserve en de bevoorrading tijdens de winterperiode 2014-2015 (<http://www.creg.info/pdf/Studies/F1454NL.pdf>). Daaruit bleek dat zelfs zonder de scheurtjes centrales Doel 3 en Tihange 2 (2000 MW, meer dan 2 keer zoveel als Doel 1 en 2 samen) er

vorige winter steeds een overschot was van meer dan 1000 MW. De CREG maakte ook de simulatie van een echte koude periode. Zelfs in dat geval zou er steeds voldoende capaciteit geweest zijn en zou men de strategische reserve (850 MW extra) niet hebben moeten aanspreken. Ook een recentere studie van Elia (13/11/2015) kwam tot de conclusie dat er bij de heropstart van de scheurtjescentrales geen bevoorradingsproblemen te verwachten zijn de komende jaren, ook niet wanneer Doel 1 en 2 toch zouden sluiten. Op 17 november 2015 besliste het FANC dat de Doel 3 en Tihange 2 voldoende veilig waren en dus opnieuw open mochten. Daarmee wordt er in België geen enkel probleem van bevoorradingszekerheid meer verwacht voor de komende jaren. Vermits niet aan de voorwaarde van het probleem inzake energiebevoorradingszekerheid voldaan is, is de beslissing van de regering volgens ons onwettig.

2. De marktdominantie van de gevestigde producent/leverancier in een al sterk geconcentreerde Belgische markt wordt nog eens versterkt. Engie-Electrabel had nog altijd 2/3 van de Belgische elektriciteitsproductie in handen en is daardoor (volgens de economische theorie) in staat om de marktprijs te manipuleren. De markt kan slechts werken (volgens de economische theorie) in het belang van de gebruikers (wat uiteindelijk de bedoeling is van de interne Europese markt) indien geen enkele partij meer dan 1/3 van de groothandelsmarkt of één van de afgeleide markten beheerst. De kernuitstap bood de mogelijkheid om de markt geleidelijk aan open te breken voor nieuwe spelers en hernieuwbare energie. We zijn nu terug naar af. De dominantie van Engie-Electrabel wordt bestendigd en versterkt. We worden met andere woorden meer dan 10 jaar terug in de tijd gekatapulteerd. Volgens ons kan deze beslissing de Europese toets van concurrentievervalsing niet doorstaan.

3. De aanwezigheid van 6000 MW nucleaire baseload op het net zal de transitie naar hernieuwbare energie vertragen. Wanneer er de komende jaren op zonnige winderige dagen meer dan 3000 MW hernieuwbare energie kosteloos op ons net komt en de nucleaire baseload niet afgeschakeld kan worden, zal er meer elektriciteit op het net komen dan er gevraagd wordt en geraakt ons net overbelast. Naarmate er meer hernieuwbare energie komt en er op het elektriciteitsgebruik bespaard wordt, zullen dergelijke situaties zich meer en meer voordoen. We moeten de beslissing tot uitstel van de kernuitstap dus samen lezen met het regeerakkoord, waarin er vermeld staat dat bij negatieve prijsvorming op de elektriciteitsbeurs de hernieuwbare energie geen groenestroomcertificaten meer zal krijgen. De bedoeling is dus windturbines dwingen stil te gaan staan op winderige dagen, wanneer ze eigenlijk kosteloos elektriciteit produceren. Terwijl aan de nucleaire productie en winstmarge niet geraakt wordt.

4. De conventie tussen de overheid en één dominante marktspeler is te beschouwen als een vorm van belangenvermenging en ongewenste staatsteun. Zo wordt aan de nucleaire productie gegarandeerde rendementen beloofd (door aanpassing van de nucleaire rente naar beneden) terwijl andere producenten in grote onzekerheid verkeren of ze wel aan voldoende draaiuren zullen geraken om uit de kosten te geraken. De (onderschatte) factuur voor de afbraak van de centrales wordt nogmaals vooruitgeschoven. Het wordt nochtans hoog tijd dat België ervaring opdoet met de afbraak van nucleaire installaties.

5. De verlenging van de exploitatievergunning valt volgens Europese regelgeving onder de MER-plicht. Vergunningsaanvragen voor hernieuwbare energie moeten soms ellenlange procedures doorlopen om uiteindelijk gerealiseerd te worden. Hier wordt alles op een draaije afgehandeld,

zonder openbaar onderzoek. De minister gaat haar boekje te buiten. Benieuwd of dit de toets bij de raad van state overleeft.

6. Het is weinig realistisch om in de periode 2023-2025, 6000 MW nucleaire capaciteit van het net te halen en te vervangen door alternatieven. Toch verkondigt deze pro-nucleaire regering (zonder blikken of blozen) dat dit zal gebeuren. Een teken van onkunde? Of worden de vele burgers en ondernemers die bezig zijn met de energietransitie zomaar in het gezicht uitgelachen? Waarschijnlijk een combinatie van beide. In ieder geval is het investeringsklimaat voor alternatieve energie voor de komende jaren om zeep. Niemand zal het woord van de regering nog vertrouwen, tenzij dit juridisch gebetonneerd wordt in een bilateraal contract. Een voorrecht dat voorbehouden blijft aan enkele grote Franse aandeelhouders. Daarmee wordt de kernuitstap en de overgang naar duurzame energie de facto met meer dan 10 jaar uitgesteld.

7. Democratische besluitvorming over een cruciaal thema zoals energie wordt helemaal uitgehouden. Het parlement wordt buiten spel gezet. Volgende regeringen worden in een keurslijf gestoken. Mogelijke redenen voor dit democratisch deficit van deze rechtse regering: (1) financiering van de begroting van de overheid via nucleaire taks, (2) belangenvermening met (Franse) aandeelhouders van Engie en (3) de belangen van de petrochemie te Antwerpen, die kost wat kost goedkope energie wil. De stroomlevering met grote afnemers wordt immers in geheime bilaterale contracten geregeld, niet via marktprijzen (de markt dient maar als façade: hogere endex prijzen worden gebruikt om vrijstellingen te kunnen afdingen). Als Engie de petrochemie betere stroomprijzen belooft bij openhouden centrales, dan wordt dit een standpunt van Essencia en VOKA. Enkele dreigementen over delokalisatie volstaan dan om de regering overstag te doen gaan. De export van de petrochemie weegt immers zwaar door op de Belgische handelsbalans. Maar daardoor gaat de regering wel akkoord met de uitverkoop van deze strategische sector in Franse handen. En worden de kansen die de energietransitie inhoudt voor meer energiedemocratie, via lokale verankering, gesmoord.